

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ

Рекомендована д.ф.н., професором В.М.Толочком

УДК 615.284:616-002.95:339.138].009.12

ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ АНТИГЕЛЬМІНТНОЇ ДІЇ, ПРИСУТНІХ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

З.М.Мнушко, Ю.В.Попова

Національний фармацевтичний університет

Проведено вивчення та аналіз методів визначення конкурентоспроможності на прикладі лікарських засобів. Розраховані показники конкурентоспроможності препаратів антигельмінтної дії, присутніх на фармацевтичному ринку України. Наведено порівняльний аналіз отриманих результатів, зазначені переваги та недоліки використання різних методів оцінки конкурентоспроможності лікарських засобів.

Задоволення потреб хворої людини у ліках — серцевина фармацевтичного маркетингу і ринкової економіки у фармацевтичній галузі. Поява на ринку нових лікарських препаратів, зміна методів і схем фармакотерапії з урахуванням сучасних знань про причини того чи іншого захворювання, зростання захворюваності, безперервний вплив реклами на попит, цінова нестабільність приводять до непередбачених змін у попиті та споживанні ліків [3]. Тому необхідне систематичне проведення маркетингових досліджень лікарських засобів, результати яких можуть бути використані для планування інноваційних процесів, обсягів виробництва та збуту, формування поточного та майбутнього попиту [9, 13].

Гельмінтози відносяться до найбільш поширених захворювань людини та значно впливають на соціально-економічне життя суспільства. За сучасними оцінками ВООЗ, кожен четвертий житель земної кулі вражений кишковими паразитами. У дітей вони викликають затримку розвитку, анемію, послаблення розумових здібностей, зниження успішності, виснаження. Окрім прямої патологічної дії, широка враженість населення паразитами веде до більш частого виникнення та складного перебігу інших захворювань. Наприклад, у хворих на опісторхоз значно збільшується ризик виникнення раку печінки, підшлункової залози, жовчних протоків. Міжнародним агент-

ством з вивчення раку збудник опісторхозу віднесений до першої групи канцерогенів людини [7, 10].

У 2004 р. в Україні зареєстровано 358692 випадків ураження населення паразитарними інфекціями. З них 320814 осіб, інвазованих різними формами гельмінтоzів, що складає 89,44% від загальної кількості усіх виявлених випадків наявності паразитарних інфекцій. При цьому 80% враженого населення складають діти віком до 14 років.

Одним із основних завдань, спрямованих на досягнення успіху лікарського препарату на фармацевтичному ринку, є визначення і відтворення в лікарських засобах тих характеристик, які найбільше відповідають вимогам споживачів і таким чином зумовлюють їх конкурентоспроможність [4, 5]. Аналіз публікацій свідчить про часткове використання елементів оцінки конкурентоспроможності лікарських препаратів, технологій їх виробництва та вартості. Проте наукових досліджень, присвячених комплексній оцінці конкурентоспроможності лікарських препаратів певних фармакотерапевтичних груп, недостатньо.

Метою нашої роботи є аналіз існуючих методик оцінки конкурентоспроможності з подальшим розрахунком показників конкурентоспроможності лікарських засобів антигельмінтної дії. Використані методи маркетингових досліджень і експертних оцінок.

Конкурентоспроможність товару — сукупність його якісних і вартісних характеристик, що забезпечує задоволення конкретної потреби (здатність товару бути виділеним споживачем з аналогічних товарів, які пропонуються фірмами-конкурентами) [8, 11].

Конкурентоспроможність лікарського засобу визначається як сукупність його споживчих властивостей, створених під час розробки і виробництва, що сприяє найшвидшій реалізації препарату на конкретному ринку в певний період часу за умов відмінностей від препаратів-аналогів [2].

Таблиця 1

Характеристики лікарських препаратів

Найменування лікарського препарату	Технологічні і фармакотерапевтичні показники			Економічні параметри	
	Кількість доз	Кількість лік. форм	Ефективність, бали	Ціна роздр., грн	Вартість курсу лікування, грн
Вермокс, табл. 100 мг №6, Gedeon Richter (Угорщина)	1	1	8,90	9,60	1,60
Вормін, табл. 100 мг №144, Cadila (Індія)	1	1	7,63	44,64	0,31
Агельмін-Дарниця, табл. 0,1 г №10, Дарниця (Україна)	1	1	7,10	7,00	0,70
Ворміл, табл. 400 мг №3, Milli Healthcare (Англія)	2	2	8,00	9,60	3,20
Немозол, супл., Iрса (Індія)	2	2	9,00	8,90	8,90
Немозол, табл. 400 мг №10, Iрса (Індія)	2	2	9,00	32,00	3,20
Медізол-200, табл. 200 мг №20, Stadchem of India (Індія)	2	1	5,80	36,00	3,60
Медізол-400, табл. 400 мг №1, Stadchem of India (Індія)	2	1	6,40	3,00	3,00
Пірантел, табл. 250 мг №3, Genom Biotech (Індія)	1	2	8,44	2,90	2,90
Пірантел, супл., Medana Pharma (Польща)	1	1	8,44	4,00	4,00
Гельмінтокс, табл. 125 мг №6, Lab Innotech Int. (Індія)	3	2	7,75	4,20	4,20
Немоцід, супл., Iрса (Індія)	1	2	9,10	2,50	3,57
Немоцід, табл. 250 мг №3, Iрса (Індія)	1	2	9,10	2,30	2,30
Немоцід, табл. 250 мг №30, Iрса (Індія)	1	2	9,10	23,00	2,30
Левамізол, табл. 50 мг №2, Elegant India (Індія)	1	1	8,23	0,45	0,68
Левамізолу г/х, табл. 0,15 г №1, Здоров'я (Україна)	1	1	7,90	0,53	0,53
Декаріс, табл. 150 мг №1, Gedeon Richter (Угорщина)	2	1	7,50	4,30	4,30
Декаріс, табл. 50 мг №2, Gedeon Richter (Угорщина)	2	1	7,50	4,20	6,30
Піпераціну адіпінат, табл. 0,2 г №10, Дарниця (Україна)	1	1	6,20	0,50	5,00
Квітки пижмо, 75,0 пачка, Ліктрави (Україна)	1	1	6,30	1,00	0,25
Насіння гарбуза, 130,0 пачка, Київська ФФ (Україна)	1	1	6,35	1,80	4,14

Існує декілька методів визначення конкурентоспроможності: евристичний (експертний); диференційований; графічно-математичний та метод оцінки рівня якісно-цінової конкурентоспроможності (розрахунок інтегрального показника) [2, 4, 6, 14].

Методи експертних оцінок відносять до неформальних методів, тобто розрахованих на досвід та інтуїцію. Прикладами традиційних евристичних процедур є різні експертизи, консалтуми, наради і т.п. У маркетингу широко використовуються два різновиди експертних оцінок — сценарний метод (передбачення експертами розвитку та майбут-

нього стану факторів, які впливають на маркетинг) і Дельфі-метод. Останній полягає у підборі кваліфікованих експертів, анонімному заповненні ними спеціально розробленої анкети та у подальшій статистичній обробці результатів (середнє значення відповідей вважається експертною оцінкою). Методи експертних оцінок використовуються для кількісного виміру таких подій, для яких не існує інших способів вимірювання. Наприклад, оцінка вагомості цілей підприємства, переважність окремих засобів збуту товарів, пріоритетність напрямків розвитку маркетингової діяль-

Таблиця 2

Показники конкурентоспроможності лікарських препаратів антigelмінтної дії

Найменування лікарського препарату	Показники			
	I _{пп}	I _{еп}	K _{інт}	K _{диф}
Вермокс, табл. 100 мг №6, Gedeon Richter (Угорщина)	0,690	5,292	0,130	0,570
Вормін, табл. 100 мг №144, Cadila (Індія)	0,630	1,024	0,620	0,001
Агельмін-Дарниця, табл. 0,1 г №10, Дарниця (Україна)	0,605	2,320	0,260	0,123
Ворміл, табл. 400 мг №3, Milli Healthcare (Англія)	0,902	10,240	0,090	0,300
Немозол, супл., Iрса (Індія)	0,951	29,280	0,032	0,016
Немозол, табл. 400 мг №10, Iрса (Індія)	0,951	10,520	0,090	0,002
Медізол-200, табл. 200 мг №20, Stadchem of India (Індія)	0,674	11,840	0,060	0,050
Медізол-400, табл. 400 мг №1, Stadchem of India (Індія)	0,704	9,900	0,071	0,050
Пірантел, табл. 250 мг №3, Genom Biotech (Індія)	0,789	9,560	0,083	0,165
Пірантел, супл., Medana Pharma (Польща)	0,670	13,200	0,050	0,370
Гельмінтокс, табл. 125 мг №6, Lab Innotech Int.(Індія)	0,701	13,810	0,050	0,016
Немоцид, супл., Iрса (Індія)	0,825	11,738	0,070	0,120
Немоцид, табл. 250 мг №3, Iрса (Індія)	0,825	7,560	0,110	1,730
Немоцид, табл. 250 мг №30, Iрса (Індія)	0,825	7,560	0,110	0,060
Левамізол, табл. 50 мг №2, Elegant India (Індія)	0,660	2,202	0,300	0,720
Левамізолу г/х, табл. 0,15 г №1, Здрорв'я (Україна)	0,640	1,742	0,370	6,450
Декаріс, табл. 150 мг №1, Gedeon Richter (Угорщина)	0,750	14,140	0,050	2,100
Декаріс, табл. 50 мг №2, Gedeon Richter (Угорщина)	0,750	20,450	0,040	0,800
Піперазину адіпінат, табл. 0,2 г №10, Дарниця (Україна)	0,559	16,440	0,058	0,381
Квітки пижмо, 75,0 пачка, Ліктрави (Україна)	0,564	0,820	0,690	0,060
Насіння гарбуза, насіння 130,0 пачка, Київська ФФ (Україна)	0,566	10,636	0,050	0,021

ності [8]. При аналізі конкурентоспроможності лікарських препаратів цей метод досить широко використовується для визначення таких параметрів як ефективність, рівень побічних ефектів, частота призначення. Як правило, експертами виступають лікарі та провізори [4, 5]. Встановлено, що на момент дослідження було зареєстровано 32 торгових найменування лікарських засобів антigelмінтної дії, з яких лише 75% мають пропозиції на ринку. Для визначення показників конкурентоспроможності обрані препарати, які користуються найбільшим попитом серед населення. У ході досліджень нами проведено анкетування лікарів-педіатрів, яким було запропоновано визначити ефективність лікарських засобів антigelмінтної дії за десятибалльною шкалою. Розраховані також фармаекономічні показники антigelмінтної терапії. Результати дослідження наведені у табл. 1. Отримані дані свідчать про те, що до найбільш ефективних віднесені препарати “Вермокс” (табл. 100 мг №6), “Ворміл” (табл. 400 мг №3), “Немозол” (табл. 400 мг №10), “Немозол супл.”, “Неоцид” (табл. 250 мг №3 і №30) та деякі інші. При цьому ціна не завжди гармонізує з

терапевтичною ефективністю, відповідно і вартість курсу лікування варіює. Інколи вона вища при використанні препаратів середньої ефективності, таких як “Декаріс”, “Піперазин”, “Медізол”, насіння гарбуза, і незначна в терапії досить ефективними препаратами, зокрема, “Немоцидом”, “Вермоксом”, “Вормілом”.

Інший метод оцінки конкурентоспроможності — диференційований метод. Показник конкурентоспроможності визначається як відношення кількості певного реалізованого лікарського засобу до середньої суми реалізації аналогів за один і той же період часу. Але препарати-аналоги можуть відрізнятися дозами і кількістю доз в одній упаковці. У такому разі для препаратів, які мають однакові дози, але різну їх кількість в упаковці, необхідно провести стандартизацію за допомогою коефіцієнта β_i за формулою [2]:

$$\beta_i = \frac{n_{min}}{n_i}, \quad (1)$$

де: n_{min} — мінімальне число доз серед групи препаратів, які аналізуються;
 n_i — число доз i -ого препарату.

Таблиця 3

Характеристики ідеального лікарського препарату

Параметри	Ваговий індекс	Значення параметрів ідеального препарату
Технологічні		
Кількість доз, од. (P_1)	0,27	2
Кількість лікарських форм, од. (P_2)	0,24	2
Ефективність, бали (P_3)	0,49	10
Економічні		
Ціна роздр., грн (P_4)	0,4	0,45
Вартість курсу лікування, грн (P_5)	0,6	0,25

Згідно з цим методом визначають показник конкурентоспроможності (2):

$$K_{\text{диф}} = \frac{\sum_{i=1}^m N_i \cdot m \cdot \beta_i}{N_{ia}}, \quad (2)$$

де: N_i — обсяг реалізації оцінюваного лікарського засобу (в упаковці);

N_{ia} — обсяг реалізації i -ого препарату (в упаковці); β_i — коефіцієнт перерахунку кількості доз; m — кількість позицій препаратів-аналогів.

Показник конкурентоспроможності розраховують диференційовано для вітчизняних, імпортних та загального асортименту лікарських засобів певної фармакотерапевтичної групи. Якщо $K_{\text{диф}} > 1$, то оцінюваний препарат має стабільний попит. Для розрахунку показника конкурентоспроможності за цією методикою нами проаналізовані надходження та реалізація антигельмінтних лікарських засобів в одній із аптек м. Харкова. Результати розрахунків наведені у табл. 2. Встановлено, що лише три лікарських засоби мають значення показника конкурентоспроможності $K_{\text{диф}} > 1$: немоцид, табл. 250 мг №3, “Ірса” (Індія); левамізол г/х, табл. 0,15 г №1, ФФ “Здоров’я” (Україна); декаріс, табл. 150 мг №1, “Gedeon Richter” (Угорщина).

Графічно-математична модель оцінки конкурентоспроможності передбачає побудову багатокутників конкурентоспроможності, що представляють собою графічне поєднання оцінок якості лікарського засобу, який аналізується, та лікарського засоба-конкурента, що представлено у вигляді векторів-осей. Накладаючи багатокутники конкурентоспроможності різних лікарських препаратів один на одного, можна визначити сильні та слабкі властивості певного лікарського засобу по відношенню до іншого [2, 6].

Серед методів кількісної оцінки конкурентоспроможності у вітчизняній практиці найчастіше використовується комплексний метод, до якого залучена низка одиничних, групових та інтеграль-

них показників. Оцінка конкурентоспроможності здійснюється шляхом співставлення показників товару, які аналізують, з аналогічними показниками базового зразка.

Загальна оцінка конкурентоспроможності товару здійснюється у декілька послідовних етапів. По-перше, аналіз ринку та вибір найбільш конкурентоспроможного товару-зразка (еталона для порівняння). Всі споживацькі властивості еталону є оптимальними для споживача, але він може реально не існувати [2, 8]. По-друге, визначення сукупності параметрів товарів для порівняння. Нами був проведений аналіз конкурентоспроможності лікарських засобів антигельмінтної дії за технологічними та економічними параметрами. Як технологічні розглянуті такі параметри: кількість доз препарату, кількість лікарських форм та ефективність. Як економічні параметри виступили ціна та вартість курсу лікування. Також нами був розроблений лікарський засіб-еталон, з яким ми порівнювали присутні на фармринку України лікарські засоби антигельмінтної дії. Характеристики “ідеального” препарату наведені у табл. 3.

Препарати антигельмінтної дії випускаються у двох лікарських формах: таблетки і супензії. Відомо, що наявність декількох лікарських форм у одного лікарського засобу сприяє більш широкому його застосуванню. Тому показник “кількість лікарських форм” для ідеального препарату становить максимальне значення серед групи лікарських препаратів, що досліджується, і дорівнює двом. Показник “кількість доз” для еталону був визначений з урахуванням існуючих схем фармакотерапії. Ефективність еталону становить 10 балів — найвища оцінка. Одним із факторів, що визначає доступність лікарських засобів для населення, є ціна та вартість курсу лікування певним лікарським препаратом, тому значення економічних параметрів встановлені як мінімальні серед препаратів групи, що аналізується [1, 12]. Визначення вагомості параметрів проводилось на основі аналізу попередніх досліджень [3, 4].

Наступним етапом після визначення параметрів, їх вагомості та формування вимог до “ідеального” препарату є розрахунок показників конкурентоспроможності.

Спочатку слід провести розрахунок одиничних параметрических індексів за кожним параметром для всіх лікарських засобів. Це здійснюється за формулою:

$$q_i = \frac{P_i}{P_{\text{ет } i}}, \quad (3)$$

де: q_i — одиничний параметричний індекс;

P_i — значення окремого параметра лікарського препарату, що оцінюється;

$P_{\text{ет } i}$ — значення того ж параметра еталону.

Таблиця 4

Критерії ранжування лікарських препаратів за їх характеристиками

Ранг	Ефективність, бали	$K_{\text{диф}}$	$K_{\text{інт}}$
I	8-10	>1	>1
II	6-8	0,5-1	0,5-1
III	<6	0-0,5	0-0,5

Розрахунок групового параметричного показника за технологічними параметрами $I_{\text{тп}}$ здійснюється за формулою:

$$I_{\text{тп}} = \sum_{i=1}^n q_i \times a_i , \quad (4)$$

де: q_i — одиничний параметричний індекс;
 a_i — вагомість i -го параметра.

Розрахунок одиничних параметрів для економічних показників здійснюється за тими ж формулами, що і для технологічних показників. З урахуванням коефіцієнту стандартизації β_i формула для розрахунку одиничного параметричного індексу ціни має вигляд:

$$q_{\text{ціни}} = \frac{P_{\text{ціни } i} \times \beta_i}{P_{\text{ціни ет}}} . \quad (5)$$

Розрахунок групового параметричного індексу за економічними показниками проводимо за формулою:

$$I_{\text{ен}} = \sum_{i=1}^n q_i \times a_i . \quad (6)$$

Маючи значення групових показників за технологічними та економічними параметрами, можна визначити інтегральний показник конкурентоспроможності за формулою:

$$K_{\text{інт}} = \frac{I_{\text{тп}}}{I_{\text{ен}}} . \quad (7)$$

Показники групових параметричних коефіцієнтів і інтегральних показників конкурентоспроможності лікарських засобів антигельмінтної дії стосовно еталону наведені в табл. 2. Якщо $K_{\text{інт}} > 1$, товар вважають конкурентоспроможним, якщо $K_{\text{інт}} < 1$ — поступається конкурентному, якщо $K_{\text{інт}} = 1$ — перебуває з ним на одному рівні [2, 8]. Таким чином, жоден із препаратів не має інтегрального показника конкурентоспроможності більше одиниці. Це пояснюється тим, що до еталону висунуті високі вимоги, зокрема, до економічних параметрів. Навіть ті лікарські препарати, які мають високі технологічні показники, значно поступаються еталону за економічними, що зумовлює різке зниження інтегрального показника конкурентоспроможності.

На основі отриманих результатів за трьома методами оцінки конкурентоспроможності (евристичного, диференційованого та якісно-цінового) проведено ранжування лікарських засобів антигельмінтної дії за критеріями, наведеними у табл. 4.

Внаслідок групування лікарських препаратів до першого рангу віднесені: “Немоцид”, супс., “Ірса” (Індія); “Немоцид”, табл. 250 мг №3, “Ірса” (Індія); “Немоцид”, табл. 250 мг №30, “Ірса” (Індія); “Немозол”, супс., “Ірса” (Індія); “Немозол”, табл. 400 мг №10, “Ірса” (Індія); “Вермокс”, табл. 100 мг №6, “Gedeon Richter” (Угорщина); “Пірантел”, табл. 250 мг №3, “Genom Biotech” (Індія); “Пірантел”, супс., “Medana Pharma” (Польща); “Левамізол”, табл. 50 мг №2, “Elegant India” (Індія); “Ворміл”, табл. 400 мг №3, “Milli Healthcare” (Англія); “Левамізолу г/х”, табл. 0,15 г №1, ФФ “Здоров’я” (Україна); “Декаріс”, табл. 150 мг №1, “Gedeon Richter” (Угорщина).

Але до першого рангу згідно з різними методами визначення потрапили різні лікарські препарати. Тільки немоцид табл. 250 мг №3 відноситься до першого рангу за всіма показниками, окрім інтегрального (ІІІ ранг). Отримані результати можна пояснити такими прикладами. Препарат “Ле-

Таблиця 5

Порівняльна характеристика методів оцінки конкурентоспроможності

Напрями порівняння	Експертний метод	Диференційований метод	Якісно-ціновий метод
Вихідні дані	Анкети	Звітні документи аптечного підприємства	Звітні документи аптечного підприємства, анкети, прайс-листи, схеми лікування
Недоліки	Суб'єктивність міркувань експертів	Неможливість врахування таких чинників, як вартість курсу лікування, ефективність, просування, канали збуту лікарських засобів; можливе неспівпадання високих показників з високою якістю препаратів	Не враховуються організаційно-комерційні показники конкурентоспроможності; розрахунок коефіцієнтів вагомості є суб'єктивним і його результати не завжди достовірні в ситуації, коли на ринку при-сутня велика кількість препаратів-аналогів, складно виділити серед них базовий зразок або створити еталон; складність виконання досліджень
Переваги	Кількісний вимір подій, для яких не існує інших способів виміру; простота виконання	Простота виконання	У найбільшій мірі відображає вимоги споживачів; комплексне визначення показника

вамізолу г/х" табл. 0,15 г №1 має найвище значення диференційного показника, але за іншими методами він не відноситься до першого рангу. Цей препарат користується найбільшим попитом у населення, що, можливо, свідчить про те, що люди не завжди звертаються за лікарською допомогою і займаються самолікуванням. За інтегральним показником найбільш конкурентоспроможним є препарат "Вормін", табл. 100 мг №144, "Cadila" (Індія). Це можна пояснити тим, що хоча він має не найкращі технологічні характеристики, у нього велика кількість доз в упаковці, тому вартість лікування ним найнижча серед всіх аналогів. Навпаки, за диференційним методом вормін має найнижчий показник конкурентоспроможності, хоча за ефективністю відноситься до другого рангу. Різні результати свідчать про недостатню інформованість лікарів про лікарські засоби та недоліки в існуючих методах оцінки конкурентоспроможності. Порівняльна характеристика останніх наведена у табл. 5.

Таким чином, кожен з методів оцінки показників конкурентоспроможності має свої переваги та недоліки. Тому, на наш погляд, визначення конкурентоспроможності лікарських засобів треба проводити з урахуванням мети розрахунків та подальшого використання цього показника. Отримані результати можуть бути використані для формування переліків життєво необхідних лікарських засобів, для оптимізації асортименту лікарських препаратів в аптечних закладах, проведення презентацій та інформаційної роботи серед працівників медичної і фармацевтичної галузей та кінцевих споживачів.

ВИСНОВКИ

1. Проведено вивчення, аналіз та порівняльну характеристику існуючих методів оцінки рівня конкурентоспроможності лікарських препаратів.

2. Визначені показники конкурентоспроможності лікарських засобів антигельмінтної дії за експертним, диференційованим та якісно-циновим методами оцінки конкурентоспроможності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василев В., Ценова А., Стефанова М., Петрова Г. // *Pharmacia*. — 2004. — Т. LJ. — Кн. 3-4. — С. 29-34.
2. Громовик Б.П., Гасюк Г.Д., Левицька О.Р. *Фармацевтичний маркетинг: теоретичні та прикладні засади*. — Вінниця: Нова Книга, 2004. — 464 с.
3. Кобзарь Л.В. // *Новая аптека*. — 2004. — №3. — С. 53-63.
4. Мнушко З.Н., Горбенко А.В., Слободянюк Н.Н. // *Провизор*. — 1998. — №22. — С. 26-30.
5. Мнушко З.Н., Грекова И.А., Пестун И.В. // *Провизор*. — 2000. — №6. — С. 11-13.
6. Попов Е. // *Маркетинг*. — 1999. — №1. — С. 101-108.
7. Сергиев В.П., Лебедева М.Н., Фролова А.А. // *Эпидемиол. и инфекц. болезни*. — 1997. — №2. — С. 8-11.
8. Черномаз П.А. *Международный маркетинг: Учебно-практическое пособие*. — Х.: Консум, 2000. — 160 с.
9. Agrawae M., Calantone R., Nason R. // *J. of Res. in Pharmac. Economics*. — 1998. — Vol. 9, №1. — P. 5-32.
10. Herestrom P., Henriscon K., Raberg A. // *J. Investigig. Allergol. Clin. Immunol.* — 2001. — Vol. 11(3). — P. 60-157.
11. Jenicek V. // *Zemedelska ekonomika*. — 2000. — №46. — S. 15-18.
12. Kolassa E. // *J. of Pharmac. Marketing and Management*. — 2002. — Vol. 14, №3-4. — P. 101-108.
13. Wilkie W., Moore E. // *J. of Pharmac. Marketing and Management*. — 2002. — Vol. 14, №3-4. — P. 11-57.
14. Wilson T., Anell B. // *Global Competitiveness: Annual*. — 2001. — P. 43-51.

УДК 615.284:616-002.95:339.138].009.12

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЛЕКАРСТВЕННЫХ ПРЕПАРАТОВ АНТИГЕЛЬМИНТНОГО ДЕЙСТВИЯ, ПРИСУТСТВУЮЩИХ НА ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ РЫНКЕ УКРАИНЫ

З.Н.Мнушко, Ю.В.Попова

Изучены и проанализированы методы определения конкурентоспособности на примере лекарственных препаратов. Рассчитаны показатели конкурентоспособности препаратов антигельминтного действия, присутствующих на фармацевтическом рынке Украины. Приведен сравнительный анализ полученных результатов, показаны преимущества и недостатки применения различных методов оценки конкурентоспособности лекарственных препаратов.

UDC 615.284:616-002.95:339.138].009.12

DETERMINATION OF DRUGS COMPETITIVENESS WITH ANTI-HELMINTIC ACTION PRESENT AT THE UKRAINIAN PHARMACEUTICAL MARKET

Z.N.Mnushko, Yu.V.Popova

The methods of competitiveness determination have been investigated and analysed on the example of drugs. The competitiveness parameters for drugs with anti-helminthic action present at the Ukrainian pharmaceutical market have been calculated. A comparative analysis of the results obtained has been given; the advantages and disadvantages of application of various methods of competitiveness evaluation of drugs have been shown.